

Сулејман Е. ТАБАКОВИЋ*

Ванда Б. БОЖИЋ**

Правни факултет, Универзитет Унион, Београд

Правни факултет, Универзитет Привредна академија, Нови Сад

ПЛАТФОРМА ЗА „ОКОНЧАЊЕ РАТНОГ ПЕРИОДА“ НА ПРОСТОРИМА БИВШЕ СФРЈ СПРОВОЂЕЊЕМ РАТИФИКОВАНОГ УГОВОРА О ПИТАЊИМА СУКЦЕСИЈЕ УЗ ПОСЕБНИ ОСВРТ НА „АНЕКС Г“***

Айџиракиј. Повод писању овог рада је (не)примена Споразума о питањима сукцесије, нарочито његова Анекса „Г“ који се односи на приватну имовину и стечена права. Аутори су с теоријског аспекта анализирали правне норме, те су потом истраживањем судске праксе и анализом донетих одлука указали на (не)примену ратификованог Уговора о питањима сукцесије. Поштујући преузете међународне обавезе, важеће међународно право, законитост и правичност, као и кредибилитет Европске уније, намеће се потреба да се у пракси осигура ефикаснија и директна примена Анекса „Г“ Споразума о питањима сукцесије којим је прописано да ће државе наследнице СФРЈ штитити приватну имовину и стечена права грађана и других правних особа. Резултат рада аутора је Платформа за „Окончање ратног периода“ на просторима бивше заједничке државе СФРЈ спровођењем ратификованог Уговора о питањима сукцесије с Анексима од „А – Г“ уз посебни осврт на Анекс „Г“ Приватна имовина и стечена права, као конвалидацију донетих закона и њихових правних последица. Циљ је да представници држава бивше СФРЈ на темељу наведене Платформе усвоје предлоге будуће Декларације, коју су аутори изнели у закључку рада.

Кључне речи: Уговор о питањима сукцесије, Анекс Г, приватна имовина, стечена права, Платформа за окончање ратног периода, државе бивше СФРЈ, Декларација.

ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Споразум о питањима сукцесије након његова потписивања у Бечу 29.06.2001. године, ратификовале су све бивше Републике СФРЈ. Македонија и Босна и Херцеговина су то учиниле у пролеће, а Словенија у августу 2002. године, као и Савезна Република Југославија током 2002. године (Закон о потврђивању Споразума

* Магистар права, бивши дужносник Владе Републике Хрватске, kanuny@gmail.com

** Доцент, vanda.bozic@pravni-fakultet.info

*** Аутори рада су били чланови радне групе држава чланица бивше СФРЈ о примени и поштовању обавеза из Анекса Г - Уговора о сукцесији.

о питањима сукцесије) Хрватска је последња приступила ратификацији споразума и ратификовала споразум 03.03.2004. године (Закон о потврђивању Уговора о питањима сукцесије). Према Бечкој конвенцији о праву међународних уговора из 1969. године, међународни уговор је „међународни споразум закључен писмено између држава, који је регулисан међународним правом” (Бечка конвенција о праву међународних уговора, чл. 2).

Предуслов постојања Уговора и његовог правног важења је „пристанак страна да буду везане” његовим одредбама (Бечка конвенција о праву међународних уговора чл. 2, 7, 11, 12-18, 20, 23, 24, 42, 44, 46-50, 62. и 69). По својој суштини, међународни уговор је, као и сваки други уговор, сагласност воља којом се остварају права и обавезе између уговорних страна. Сагласност воља је могућа само уз поштовање принципа узајамности, тј. реципроцитета уговорних страна, што се посебно истиче у ставу првом Преамбуле. Узајамност страна уговорница у међународном праву је правна последица начела суверености и равноправности држава као основног политичког принципа на коме почива савремени међународни поредак. Тај принцип је и правно потврђен као начело суверене једнакости држава у чл. 2. тачка 1. Повеље УН.

Чланом 26. Бечке Конвенције о праву међународних уговора успостављен је принцип „*pacta sunt servanda*“, који подразумева да сваки уговор који је на снази обавезује државу чланицу и она га треба добронамерно извршавати (Закон о потврђивању (ратификацији) Бечке конвенције о праву међународних уговора између држава и међународних организација или између међународних организација). Даље је чланом 27. Бечке конвенције предвиђено да се нити једна чланица не може позвати на одредбе свог унутрашњег права да би оправдала неизвршавање уговора.¹ Из овога је врло јасно да се нити једна држава потписница Бечке конвенције о праву међународних уговора не може позвати на одредбе унутрашњег права да би оправдале непровођење Анекса Г Споразума о питањима сукцесије.

Тако је чланом 140. Устава Републике Хрватске (Устав РХ) предвиђено да „Међународни уговори који су склопљени и потврђени у складу с Уставом и објављени, а који су на снази, чине део унутрашњег правног поретка Републике Хрватске, а по правној су снази изнад закона. Њихове се одредбе могу мењати или укидати само уз услове и на начин који су у њима утврђени, или сагласно општим правилима међународног права“ (Устав РХ).

Република Хрватска и Савезна Република Југославија су потписале 1996. године Споразум о нормализацији односа (састављен 23. августа 1996. године у Београду) темељем Закона о склапању и извршавању међународних уговора који у члану 7. на билатералном плану предвиђа регулисање свих питања које третира и Анекс „Г“. Активности на провођењу Анекса „Б“ и „Ц“ су у нормалним процедурама без икаквих препрека кренуле још од потписивања уговора о нормализацији односа.

1 Унутрашње право држава, правила међународних организација и поштовање уговора
1. Држава странка уговора не може се позивати на одредбе свога унутрашњег права да би оправдала неизвршавање тог уговора.
2. Међународна организација странка уговора не може се позивати на правила организације да би оправдала неизвршавање тог уговора.

Савезна Република Југославија и Република Хрватска су пре потписивања Споразума о нормализацији односа, свака у својем законодавном телу, донеле Закон о склапању и извршењу међународних уговора 1996. године. Све државе настале дисолуцијом СФРЈ, заједничке државе, акцесијом су унеле у свој правни систем Бечку конвенцију о праву међународних уговора из 1993. године, као правно наслеђе Југославије као и Бечку конвенцију о сукцесији држава у вези државне имовине архива и дугова.

Исто тако, Република Хрватска је 1999. године потписала билатералне Уговоре са Републиком Словенијом и Републиком Македонијом (сада Северна Македонија) о уређењу имовинскоправних односа на темељу закона о склапању и извршавању међународних уговора (Уговор између Републике Хрватске и Републике Словеније о уређењу имовинскоправних односа, Уговор између Републике Хрватске и Републике Македоније о уређењу имовинскоправних односа).

УГОВОР О ПИТАЊИМА СУКЦЕСИЈЕ

Представници Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Републике Македоније, Републике Словеније и Савезне Републике Југославије, у сувереној једнакости пет држава наследница бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, потписали су у Бечу 29. јуна 2001. године Уговор о питањима сукцесије. Према чл. 2. Уговора свака држава наследница признаје начело према којем у свако доба мора предузимати неопходне мере за спречавање губитка, оштећења или уништења државних архива, државнога власништва и имовине СФРЈ у погледу којих, у складу с овим одредбама, има интерес једна или више држава наследница. Уговором је утемељен Стални заједнички одбор виших представника сваке од држава наследница, којему могу помагати експерти, а чији је задатак надзор над ефикасним спровђењем Уговора и постављања форума за расправљање питања која се јаве током спровођења Уговора (чл. 4). Одбор може, по потреби, усвајати одговарајуће препоруке владама држава наследница.

Уговором је предвиђено да ће се први формални састанак Сталног заједничкога одбора сазвати на иницијативу Владе Републике Македоније у року од два месеца од ступања на снагу Уговора. Одбор се може састајати неформално, на привременој основи, у било које време које одговара државама наследницама након потписивања овога Уговора, а доноси властита правила поступка (чл. 4).

Разлике које могу произићи из тумачења и примене овога Уговора решаваће се у првоме реду расправом међу заинтересованим државама. Међутим, ако се разлике у тим расправама не могу разрешити у року од месец дана од првога саопштења у расправи, заинтересоване државе имају две могућности:

а) изнети проблем пред независну особу према њихову избору, у циљу брзога и ауторитативнога утврђивања материје, која ће бити поштована те која, према потреби, може назначити конкретне рокове за деловање, или

б) упутити предмет на решавање Сталном заједничком одбору установљеноме чланом 4. овога Уговора (чл. 5).

Разлике које у пракси могу произићи из тумачења израза коришћених у овоме Уговору или у било којему каснијему уговору потребноме ради спровођења анекса овога Уговора могу се додатно, на иницијативу било које заинтересоване државе, упутити на обавезујуће решавање стручњаку појединцу (који не сме бити држављанин ниједне од странака овога Уговора), којег договорно именују странке у спору или, ако се оне не могу сагласити, којег именује председник Суда за мирење и арбитражу ОЕСС-а. Тај стручњак утврђује сва питања поступка, након консултација са странкама које су затражиле такво решавање, ако то стручњак сматра нужним, са чврстом намером да обезбеди брзо и ефикасно разрешење неслагања (чл. 5. ст. 3).

Битно је за напоменути да је истим чланом Споразума стриктно наведено да ништа неће утицати на права или обавезе странака Уговора, из било које важеће одредбе која их обавезује, у погледу решавања спорова (чл. 5).

Свака држава наследница, на темељу реципроцитета, мора предузети потребне мере у складу са њеним унутрашњим правом како би обезбедила признавање и правне учинке одредаба Уговора пред својим судовима, управним судиштима и телима, као и да друге државе наследнице и њихови држављани имају приступ тим судовима, управним судиштима и телима ради обезбеђења спровођења Уговора (чл. 8).

Уговором је предвиђено да државе наследнице морају одредбе Уговора спроводити у доброј вери, а у складу са Повељом Уједињених нација и у складу са међународним правом (чл. 9). На Уговор се не могу стављати резерве (чл. 10).

АНЕКС „Г“ - ПРИВАТНА ИМОВИНА И СТЕЧЕНА ПРАВА

Анексом „Г“ Уговора о питањима сукцесије прописано је да ће државе наследнице СФРЈ штитити приватну имовину и стечена права грађана и других правних особа у складу с одредбама овог Анекса (чл. 1).

Права на покретну и непокретну имовину која се налази у некој држави наследници на коју су грађани или друге правне особе СФРЈ имали право на дан 31. децембра 1990. признаће се, те ће бити заштићена и враћена од те државе у складу с утврђеним стандардима и нормама међународног права без обзира на националност, држављанство, место боравка или пребивалиште тих особа. То укључује особе које су, након 31. децембра 1990. године стекле држављанство или место боравка или пребивалиште у некој другој држави, а не у држави наследници. Особе које не могу остварити ова права имају право на накнаду у складу са нормама грађанског и међународног права (чл. 2. ст. 1. т.а).

Било какав наводни пренос права на покретну и непокретну имовину учињен након 31. децембра 1990. године и закључен под присилом или противно поделу (а) чл. 2.ст.1. овога чланка, биће ништав (чл. 2. ст. 1. т.б).

Сви уговори склопљени од стране грађана или других правних особа СФРЈ до 31. децембра 1990. године, укључујући оне склопљене са јавним предузећима, поштоваће се без дискриминације. Државе наследнице омогућиће извршавање обавеза на темељу таквих уговора тамо где је извршење таквих уговора било спречено распадом СФРЈ (чл. 2. ст. 2).

Ништа, у до сад наведеним одредбама овога Анекса, неће укидати одредбе двостраних уговора склопљених о истоме питању између држава наследница који, на одређеним подручјима, могу бити меродавни за те државе, наводи се у чл. 5. Анекса „Г“.

Домаће законодавство сваке државе наследнице у погледу станарског права примењиваће се подједнако на лица која су била држављани СФРЈ и која су имала то право, без дискриминације на било којој основи као што је пол, раса, боја коже, језик, вера, политичко или друго уверење, национално или социјално порекло, припадност националној мањини, имовинско стање, рођење или други положај (чл. 6).

Спровођење Закона о потврђивању Уговора о питањима сукцесије² у делокругу је Министарства финансија, Хрватске народне банке, Министарства вањских послова, Министарства одбране, Министарства здравства и социјалне скрби, Министарства правде, Министарства културе, Државног архива и других државних тела у чији делокруг улазе питања обухваћена Уговором (чл. 3).

Као што произлази из одредби Уговора и Анеха „Г“ видљиво је да није предвиђено судско решавање сукоба права између физичких и правних лица и институција држава у којима се налазе некретнине. Међутим, имамо пуно тумачења појединих институција о законским решењима која су донета у регулацију правног система новонасталих држава који је у супротности са међународним правом па и самим Уставним одредбама држава насталих након дисолуције СФРЈ.

У складу са наведеним, указујемо на неколико примера.

1. У тумачењу Министарства Вањских Послова Републике Хрватске на ушит Фонда за приватизацију „како поступити са имовином правних лица са територије СР Југославије којом Фонд управља у име Хрватске Владе“ се експлицитно наводи:

„... у ијиј од 14. 09. 1998. године који нам је ијрслијеђен ијуишем Министјарствва ијравосуђа које се оласило ненадлежним дајемо следеће ијумачење чланка 7. сји 5. Сјоразума о нормализацији између Републике Хрватске и СРЈ....у ијом смислу одредбе Закона о забрани расјолоајања и ијреузимања средсјава одређених ијравних особа на ијеријорију Републике Хрватске несјојиве су с цијишираном међународнојравном обвезом коју је Хрватска ијреузела склајањем ијредмејној Сјоразума. Наиме, свако ијосјиујање које садржи дискриминацију између хрватских и јуославенских субјектаиа иледе ијосјиујања с њиховом имовином која се налази на државним ијодручјама ујоворних сјиранака значи ијовреду чланка 7. сјавак 5. Сјоразума о нормализацији.“

Подсећамо да овакву колизију правних правила решава Устав у члану 134. према којем „међународни уговори који су склопљени и потврђени у складу с Уставом и објављени, а који су на снази, чине дио унутрашњег правног поретка Републике Хрватске, а по правној снази су изнад закона.“

2 На дан ступања на снагу овог Закона Уговор о питањима сукцесије није на снази, али се у складу с чланом 12. Уговора, његов члан 4. став 3., члан 5 Анекса А, чланови 1. те 5.-6. Анекса Б, као и члан 6 те Додак Анекса Ц, привремено примењују од дана потписивања Уговора, те ће се подаци о његовом ступању на снагу објавити, у складу с одредбом члана 30. става 3. Закона о склапању и извршавању међународних уговора.

2. Нелогичан је став Државног одвјетништва Републике Хрватске (DORH-а) који је донео Упутство о суспензији управо ратификованог међународног уговора о сукцесији (Упутство Државног одвјетништва Републике Хрватске - број М-ДО-523/04 од 6. децембра 2004. године).

*„Жујанијски суд у Пули прихватио је јавно стјажалиште Државног одвјетништва Републике Хрватске да се **Анексом Г Уговора о ишћањима сукцесије**, склопљеног у Бечу 29. 06. 2001. године између држава следница бивше СФРЈ, **само начелно уређује ишћање признања права власништва између држава следница, те се ишћј Уговор не може нейосредно примјениити**, него се ишћање повраћа имовине мора ријешити склањањем билатералног уговора којим ће се разријешити свеукупна имовинскојавна ишћања између Републике Хрватске и Републике Србије односно Републике Црне Горе, уз поштивање и увјета реципроцитетета.“*

Имајући у виду да је Република Хрватска прошла пре пријема у чланство ЕУ поглавља 23. и 24. која третирају области Правосуђа и темељних права те правде, слободе и сигурности, иста особа која је писала Упутство DORH-а о непоштивању и не примени међународног уговора о питањима сукцесије, сада у позицији судије Врховног суда, пише текст под насловом: „Примена правних начела у одлукама Врховног суда Републике Хрватске“ (Југ 2014).

„Правна начела су оћеирихваћени јавни стјандарди у одређеном јавном суству којима се признаје стјажус одвезујуће норме и које судови користе у образложењима својих одлука. Ријеч је о изабраним критеријима и јавним вриједностима (јавним принципима), који представљају код судске праксе и доктрине, ауторизирани и легалне темеље за јавну аргументацију. Правна начела могу бити ошћа начела или принцип који су прихваћени и заједнички укључују јавних суства, а могу се односити на одређене међународне заједнице или појединачне јавне сустве. Правна начела могу се поједиљити обзиром на њихово подријетло, а зависно о томе обзиром на њихов садржај, сврху, итд. Чистав је низ тврдњи и стјажалишта о подријетлу јавних начела, посебно ошћих (темељних), ја је иако према неким њихово подријетло у обичајном јаву, према друштвима у међународним уговорима, конвенцијама, декларацијама, а ирећи смаирају да је главно исходити пракса судова и арбитража. Ошћа начела права нуде образложење вриједности и темељних стјандарда које судови могу користити да се информирају о својој интерпретацији правила писаног права, те да појуне јавне јразнине у писаном јаву. Смаирам да је још увијек у пракси ВСРХ и судова у РХ присујно наведено стјажалиште да се јавна начела не могу директно примјениити, већ да она чине подлоју за примјену конкретне прописане јавне норме, те евенуално за поуњавање јавних јразнина“ (Југ 2014: 8).

Наиме, такво поимање примене правних начела приступањем Хрватске у чланство ЕУ мора се мењати под утицајем Европског права где су општи принципи права ЕУ један од извора права ЕУ и која се артикулишу кроз праксу Европског суда. Европски суд је у својој пракси до сада признао и прихватио читав низ правних начела која обавезују све институције ЕУ, али исто тако и све државе чланице. Практика ЕСЉП готово у целости се темељи на правним начелима која произлазе из одредби о основним правима наведеним у Конвенцији, која је међународни уговор и обавезује судове у Републици Хрватској.

Као што је напред наведено, а гледајући са уставно-правног и међународног права, па и националног законодавства наслеђеног из заједничке државе, став да су се мере, из тих и других уредби, оправдавале ратним стањем, стручни посматрачи сматрали су их претеранима и деломично или у целости противустванима. Такође је било изражено и мишљење да ове и друге уредбе представљају повреду међународних инструмената о људским правима међу којима су и међународни стандарди независности судске власти. Убрзо након доношења председничких уредби, група појединаца и организација покренула је пред Уставним судом иницијативу за испитивање њихове уставности. Као прво, предлагачи су наводили да председник не може доносити такве уредбе ако стање опасности или ратно стање није формално проглашено; друго, да се такве уредбе могу доносити само ако се законодавно тело не може састати (а Сабор је читаво време редовно деловао, штавише, био је у трајном заседању) треће, да председник не може задирати у уставна јамства људских права и слобода, него само Сабор те коначно, да такве одлуке представљају повреду забране ретроактивне примене, будући да су све уредбе ступиле на снагу даном њихова доношења, а у неким случајевима биле су објављене неколико недеља или чак месеци касније.

Закључак је, дакле, да се ради о апсолутно правно упитним решењима која се односе на власничка права физичких и правних особа.

Вредност имовине правних и физичких лица мери се у стотинама и милијардама евра, а њихова се вредност тек треба да утврди, због различитих решења донетих кроз законе о преласку власништва (из државног у приватно и обратно) и приватизацији као и процени вредности друштвене имовине (Божић и Јосиповић 2020: 351-380, Божић и Миљковић 2019: 187-206).

Више стотина хиљада стамбених јединица покривена су станарским правима југославенских грађана у бившим републикама СФРЈ, чија се објективна вредност мери у милијардама евра уложених средстава предузећа која су кроз прелазак власништва и приватизацију постала приватна, тачно познатих власника.

Висина процењених имовинских права новонасталих држава и њихова потраживања су донекле решени начелно кроз Уговор о сукцесији с АНЕКСИМА након дисолуције СФРЈ, али никада није утврђивана укупна вредност власништва нити утицај закона донетих у доба ратног стања на просторима бивше заједничке државе нити је извршена конвалидација законских решења и њихове последице на имовинска права правних и физичких особа.

Један од највећих проблема након дисолуције СФРЈ представља разрешавање проблема станарских права као права грађана, правних и физичких лица носиоца станарских права. Посебно се наглашава да су та питања била Уставима и законима решена као и судском праксом, па према томе спадају у стечена права грађана заједничке државе (Табаковић и Божић 2021: 54-67). Решења која су накнадно 90-тих година донета представљају грубо кршење свих правних узуса познатих у ЕУ законодавству и законодавству бивше заједничке државе. Решења тог питања још увек нису решена упркос многим међународним притисцима, резолуцијама, пресудама ЕУ законодавства. Једино је решење директна примена Уговора о сукцесији с његовим АНЕКСИМА.

Грађани су основама Устава СФРЈ (донет 21. фебруара 1974. године), члан 164. ст. 1. те Устава Социјалистичке Републике Хрватске (СРХ), члан 242. ст. 1. имали Уставом зајамчена станарска права. Тадашњи Закон о стамбеним односима, који је био у складу с Уставима СФРЈ и СРХ, изједначио је права станара. Према чл.3. Закона о стамбеним односима, грађанин који на основи правоснажне одлуке о давању стана на коришћење, или које друге ваљане правне основе, стекне право на коришћење стана у друштвеном власништву има право и дужност тај стан трајно и несметано користити и одржавати, у складу с овим законом, прописима донетим на основу закона и самоуправним и општим актом, односно општим актом даваоца стана (станарско право), те суделовати у управљању стамбеном зградом сагласно одредбама овог закона. Право и дужност из става 1. овог члана има и особа која је по ранијим прописима стекла станарско право на стан у власништву грађана. Ова одредба се односила на све станаре који су станарска права стекли на стан на које постоји право власништва до дана 26. 12. 1974. године, када је овај закон ступио на снагу.³

Како је то изгледало кроз међународно право које је СФРЈ ратификовала, а акцесијом и дисолуцијом државе постао саставни део националних законодавстава новонасталих држава, изложићемо у наставку.

Законом о потврђивању Конвенције за заштиту људских права и основних слобода те Протокола бр. 1., 4., 6., 7. и 11. уз Конвенцију, потврђује се Конвенција за заштиту људских права и основних слобода, усвојена у Риму 4. новембра 1950. године, са изменама у складу с одредбама Протокола бр. 3. (ступио на снагу 21. септембра 1970. године), Протокола бр. 5. (ступио на снагу 20. децембра 1971. године) и Протокола бр. 8. (ступио на снагу 1. јанура 1990. године). Протокол бр. 2. о надлежности Европског суда за људска права за давање саветодавних мишљења, усвојен у Стразбуру 6. маја 1962. године, интегрални је део Конвенције од њеног ступања на снагу 21. септембра 1970. године (Европска Конвенција за заштиту људских права и темељних слобода).

Према чл. 1. Првог Протокола Конвенције (Париз, 20. марта 1952.) свако физичко или правно лице има право на мирно уживање свог власништва. Нико се не сме лишити свога власништва, осим у јавном интересу, и то само уз услове предвиђене законом и општим начелима међународног права.

Република Хрватска је призната 15. 01. 1992. године и од тада је постала власник имовине ЈНА, али не и станова, јер су они грађени из личних средстава запослених у ЈНА, ССНО, итд. Према чл. 50. станови који су постали власништво Републике Хрватске на основу „Уредбе о преузимању средстава ЈНА и ССНО на територији Републике Хрватске у власништво Републике Хрватске“ и „Уредбе о преузимању средстава бивше СФРЈ у власништво Републике Хрватске“ неће се продавати до доношења закона којим ће се утврдити посебни критеријуми за продају тих станова.

Наиме, друштвено власништво се није могло стицати на наведени начин с обзиром да су закони јасни. А Закон о национализацији није донесен, нити су се

3 Коментар на Закон о стамбеним односима, који је ступио на снагу давне 1974. године, дао је и Јадранко Црнић бивши Председник Уставног суда Хрватске у коментару допуњеног и измењеног издања коментара на Закон о стамбеним односима 1988. године.

обештетили власници или носиоци станарскога права који су били условни власници или, како американци дефинишу такав статус, „сувласници.“ Рат траје, откуп станова траје, бројни су грађани расељени или су напустили станове. Што је са становима, а што са станарским правима? Станови се наново додељују, станови се купују, једнакији уживају. Мењају се и дописују закони.

У изменама и допунама Закона о продаји станова на којима постоји станарско право из 1994. године наводи се:

У Закону о продаји станова на којима постоји станарско право чланак 4. став 2. мења се и гласи „Захтејев из ставка 1. овога чланка односи се до 31. децембра 1995., а склањање уговора о купопродаји стана (у даљњем тексту: уговор) мора купац зајражићи у року од шест месеци од дана доношења захтеја за купњу стана.“

Занимљиве одредбе закона, рат траје, комуникација не постоји, физичка присутност за пријаву станарског права и откупа само су фикција у главама законодаваца, који су ваља сматрали да су проблеме једнакијих решили овим законом.

Међутим, ни то се није показало добро, па се прибегава новим изменама законских одредаба 1996. године. Тако се у члану 1. наводи да:

„У Закону о продаји станова на којима постоји станарско право у чланку 16. ставу 1. алинеји 1. иза тачке 2. додају се тачке 3. и 4. које гласе: “3. родитељ или родитељи којима је поинуло двоје или више деце у домовинском рају, или су нестали, или су заочени, 4. суру, односно сурута станара који је поинуо у домовинском рају или је смртно страдао као жртва у том рају или је нестало или заочен ако живи у обитељском домаћинству с предшколским дејтејом (усвојеником), дејтејом (усвојеником) на редовном школовању или с дејтејом (усвојеником) носитељем обитељске мировине. У том случају стан је у сувласништву сурута, односно суруте и дејтеја (усвојеника).”

Има тога још, али и ово је довољно да би се показала сва конфузност законодавца. Овде смо показали и доказали како је било могуће да је престала општа једнакост, односно како су незаконити власници станова постали једнакији. И како су једнакији могли откупљивати неусељиве станове, са станарима који имају стечена права и како су ти једнакији грађани избацили законите станаре уз помоћ судова. И како је било могуће да неки једнакији откупе по неколико пута своје станарско право. Да појаснимо, неко од једнакијих је откупио своје станарско право на додељеном стану осамдесетих година, а као припадник једнакијих добио је ново, „нормално“ незаконито, станарско право на стану који је одузет или је станар напустио стан... те је као припадник једнакијих откупио поновно додељени стан као да је први пут!

Сад смо видели како су једнакијем закона и уредби додељени на једнаке и једнакије. Једнакији су, дакле, могли на темељу једног станарског права куповати два стана, а они којима је то уставно право ускраћено нити један. Тако су једнакији оштетили Хрватски стамбени фонд, а добијањем кредита од банака, јасно, с минималном каматом, оштетили су пореске обвезнике други пут. Сетимо се само санације банака кроз прорачун. Притом никад нисмо сазнали зашто санирамо једнакије. Срећни завршетак је у поништењу свих радњи којима су нечија стечена права укинута. Што значи – враћање станарских права свима којима су одузета

и допуштење да откупе своје станове. А томе претходи поништење незаконитих додела станарских права и права на откуп тих права. Најтужније у свему томе је што Уставно уређена држава, која није настала на некој историјској пустопољини, него је изашла из заједнице држава; дакле, држава која је наследила правне стечевине, на које се позивамо кад нам треба да докажемо нашу припадност цивилизацијском Европском кругу, та иста држава спроводи најгору дискриминацију права својих уставно једнаких грађана у корист неуставно једнакијих грађана.

Указујемо на Резолуцију 1708 (2010) Већа Европе која је у својим одредбама дала одређене обавезујуће смернице за решење питања избеглица, али исто тако и питање решења станарских права и обештећења особама које су то право изгубиле. Парламентарна скупштина сматра како је реституција оптимални одговор на губитак приступа и права на становање, земљу и имовину, због тога што, једина од облика надокнаде, олакшава избор између три "трајна решења" расељавања: 1) повратак особе изворном дому у безбедности и достојанству; 2) локалну интеграцију на месту расељавања, 3) поновно насељавање на другом месту у домовини или ван граница домовине (Resolution 1708 (2010), чл. 4). Скупштина се позива на инструменте Већа Европе који укључују више гаранција, посебно чланове 6. 8. и 13. те 14. Европске конвенције о људским правима, члан 1. додатног Протокола и члан 2. Протокола бр. 4, те члан 31. ревидиране Европске социјалне повеље и члан 16. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина (Resolution 1708 (2010), чл. 5). Скупштина такође упозорава на принципе становања и повратка имовине за избеглице и прогнанике, "Pinheiro principle", елаборисане од УН-а и осмишљене како би показали смер којим треба разматрати предмете надокнаде за губитак имовине (Resolution 1708 (2010), чл.6). Скупштина се позива на Препоруку Рес (2006)6 Одбора министара о особама расељеним унутар земље, која потврђује права расељених у односу на уживање њихова власништва и ствари те повратка остављене имовине, указујући на мањкавости у адекватном обештећењу (Resolution 1708 (2010), чл.7).

Скупштина наглашава да се све државе чланице морају уздржати од арбитрарног расељавања и спречити и расељавање и одузимање имовине, а уколико не успеју, треба да обезбеде ефикасне домаће исправке и надокнаде (Resolution 1708 (2010), чл. 8). У светлу горе наведенога, Скупштина позива државе чланице на разрешавање постконфликтних проблема становања, земље и питања власничких права избеглих и прогнаних, узимајући у обзир *Pinheiro principle*, релевантне инструменте Већа Европе и Препоруку (2006)6 Одбора министара (Resolution 1708 (2010), чл. 9.)

КОНЦЕПТ ПРОГРАМА АКТИВНОСТИ НА СПРОВОЂЕЊУ АНЕКСА „Г“ – СПОРАЗУМА О ПИТАЊИМА СУКЦЕСИЈЕ

Власничка права правних лица, са стањем на дан 31. децембра 1990. године, своде се на регулисање питања власничких права на друштвеној имовини. Процена вредности имовине друштвено-правних лица из СФРЈ процењена је апроксимативно у доба доношења Закона о предузећима, тзв. „Марковићеви закони“,

и стварања претпоставки за увођење конвертибилног динара. У складу са Законом о удруженом раду, пратећи Закона о трговачким друштвима, имовина предузећа се требала динамично процењивати у својој свеукупности с обзиром на организационе моделе предузећа на читавој територији бивше заједничке државе. Тако су постојали велики састави који су имали своје организационе делове у скоро свим бившим републикама, а банкарски систем је то све пратио. С обзиром на наведено, процена вредности капитала и није могла бити дефинитивно подлога за примену Споразума о питањима сукцесије са АНЕКСИМА па је за заједнички параметар узето да новонасталим државама припада власништво над имовином ЈНА на подручју сваке новонастале државе у доба признања, имовина ЈНБ са свим капиталом, златним полугама и девизним резервама те власништво над дипломатско конзуларним представништвима према утврђеној формули у уговору.

Власничка права физичких лица – приватна имовина југославенских грађана у другим бившим републикама СФРЈ не подлеже питањима сукцесије јер се ради о претварању друштвене имовине на носиоце права коришћења на основу Закона о основним власничкоправним основама, касније Закон о власништву и другим стварним правима, Закона о обвезним односима, Закона о земљишним књигама, сада Закона о државној измјери и катастру некретнина. Регулисање ових питања сигурно ће имати утицај на повећање инвестиционих могућности грађана новонасталих држава, тако и самих држава. Ту су и власничка права на интелектуално власништво: патенти, заштитни знакови, ауторска права и друга сродна права настала у заједничкој држави.

Директна примена одредби Закона о ратификацији Уговора о сукцесији са свим АНЕКСИМА, који ни данас, након скоро осамнаест година није примењив, због Уредби Републике Хрватске о забрани располагања некретнинама на територији Републике Хрватске из 1991. и 1992. године, Уредби Републике Србије: Уредбе о привременој забрани располагања одређеним некретнинама, покретним стварима и правима и Уредбе о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших Република СРЈ, јер у складу са ставком б. подтачке 1. чланка 2. Анекса „Г“, Споразума о питањима сукцесије, оне су: „ништетне“, с обзиром да „представљају намерни пренос права на покретну и непокретну имовину извршен после 31. 12. 1990. године.“

Уредбом о забрани располагања и преузимања средстава одређених правних лица на територији Републике Хрватске (у даљем тексту: Уредба из 1992. године) забрањује се правним лицима са седиштем у Републици Словенији, Републици Босни и Херцеговини и Републици Македонији да правним послом или актом интерног пословања располагају или оптерећују средства својих пословних јединица или других организационих облика укључујући дионице и уделе у другим предузећима на територији Републике Хрватске на начин да их преносе лицима чије је седиште или пребивалиште ван територије Републике Хрватске док средства пословних јединица и других организационих облика правних лица са седиштем на територији Републике Србије и Црне Горе те аутономних покрајина Косова и Војводине, а које се до дана ступања на снагу ове Уредбе нису организовале темељем Уредби о забрани располагања и преноса средстава одређених правних лица на територији Републике Хрватске преносе се у власништво Републике Хрватске.

Подзаконским актом, Уредбом с ограниченим деловањем која је на снази само годину дана, Република Хрватска, а ни друге новонастале државе, које су доносиле сличне прописе, нису могле стећи власничка права јер се не ради о „ратном плену“ него о дисолуцији заједничке државе.

Ова Уредба је накнадно претворена у Закон о забрани располагања и преузимању средстава одређених правних особа на територију Републике Хрватске (у даљем тексту: Закон из 1994. године). Овакве Уредбе и Закони, као што је у уводу назначено, у противности су с одредбама из члана 16, 48, 49, 50, 88. и 145. ст. 1. и 2. Устава Републике Хрватске⁴ те не представља чин приступања правној тековини Европске уније, на што се Република Хрватска обвезала приступним уговором и која је била дужна од 1. јула 2013. године да усклади све правне прописе с правном тековином Европске уније.

Уредбе су у супротности с Уставно правном праксом, јер су донете од стране извршне власти и представљају подзаконски акт који максимално траје годину дана, а на основу подзаконског акта се не могу стицати власничка права. Овакво понашање институција у новонасталим државама је директно у супротности и са Законом о потврђивању Уговора о сукцесији (чл. 3.), јер не постоје судски поступци за поништење преноса права власништва, него их морају поништити институције које су донеле одлуке.

Као што смо навели, спровођење Закона о потврђивању Уговора о сукцесији у делокругу је Министарства финансија, Хрватске народне банке, Министарства вањских послова, Министарства одбране, Министарства здравства и социјалне скрби, Министарства правде, Министарства културе, Државног архива и других државних тела у чији делокруг улазе питања обухваћена Уговором (Табаковић 2007). Ваља напоменути да је Резолуцијом 757 Савета безбедности Уједињених нација из 1992. године замрзнуто стање имовине и средстава СРЈ те ЈНБ. На основу те Резолуције су донете Наредбе које су забраниле промет и употребу некретнина у другим новонасталим државама уз реципроцитет.

На основу одредбе члана 91. Закона о управи те члана 2. Уредбе Владе Републике Хрватске о спровођењу Резолуције број 757 (1992) Савета безбедности Уједињених нација, заменик Министра правосуђа и управе доноси Наредбу за спровођење Резолуције број 757 (1992) Савета безбедности Уједињених нација на подручју промета некретнинама којом се забрањује располагање и оптерећење (продаја, замена, поклањање, пренос права коришћења, давање у закуп и привремену употребу, оснивање хипотеке и сл.) некретнинама на територији Републике Хрватске које су у власништву, односно на којима имају право коришћења, држављани Савезне Републике Југославије (Србија и Црна Гора) (Наредба за провођење Резолуције број 757 (1992) Већа безбедности УН на подручју промета некретнина, чл. 1). Наводи се да ће земљишно-књижно одељење надлежног општинског суда извршити по службеној дужности забелешку забране из тачке 1. наведене Наредбе у земљишним књигама (чл. 2). Такође, истиче се како ће правни посао који је

4 Слободе и њива моју се ораниченим само законом да би се заштитила слобода и њива других људи њиве њивани њиворедак, јавни морал и здравље. Свако ораничење слободe или њива мора биши размјерно нарави њиворедбе за ораничењем у сваком њивоедином случају, Чл.16. Устави РХ.

склопљен или правни акт који је донет противно Наредби бити ништав (чл. 3), а да судови и други државни органи у Републици Хрватској неће признавати правне учинке склопљених правних послова односно донетих правних аката противно одредбама Наредбе нити ће извршити оверу потписа, разреза пореза на промет некретнина, као и друге радње које се односе на правни промет некретнинама чије је располагање забрањено Наредбом (чл. 4).

Република Хрватска је донела Одлуку којом је имовина појединих Република изузета од забране располагања управо цитираним Уредбама из 1991. и 1992. те Законом из 1994. године. На темељу члана 2. Уредбе о забрани располагања некретнинама на територији Републике Хрватске и члана 30. става 2. Закона о Влади Републике Хрватске, Влада Републике Хрватске је на седници одржаној 27. априла 2000. године, донела Одлуку о изузимању од забране располагања некретнинама на територији Републике Хрватске правних лица са седиштем у Републици Словенији, Републици Македонији и Босни и Херцеговини којом се од забране располагања изузимају некретнине из члана 1. Уредбе о забрани располагања некретнинама на територији Републике Хрватске на којима право коришћења, располагања или управљања имају правна лица са седиштем у Републици Словенији, Републици Македонији и Босни и Херцеговини, а које су стечене наплатним правним путем, ако је то у интересу Републике Хрватске, њених грађана или правних лица са седиштем у Републици Хрватској. Одлуком се овлашћује министар правосуђа, управе и локалне самоуправе да у сваком поједином случају располагања некретнинама утврди јесу ли испуњени прописани услови и постоје ли какве правне запрете, те на темељу тога, и претходно прибављеног мишљења Министарства gospodarства и Државног правобранитељства Републике Хрватске, изда сагласност за располагање тим некретнинама.

Ратификацијом Уговора о сукцесији и њеним АНЕКСИМА од А-Г, требало је успоставити правно стање имовине према свим националним и међународним стандардима, али као што видимо, ни данас, 18 година након ратификације, Хрватска и даље оспорава све преузете ЕУ обавезе, Устав, законе, Наредбе и Одлуке.

Понашање Републике Хрватске, у законодавном смислу, није се уласком у ЕУ и преузимањем правне тековине Европске уније, *acquis communautaire*, променило, штавише, настављено је опструисање преузетих обавеза као и непоштивање ратификованог Уговора о питањима сукцесије. Такво понашање евидентно је кроз ставове Министарства вањских послова, Стални заједнички одбор виших представника држава наследница, којима могу помагати експерти, Министарства правде, ДОРН-а, Грунтовница, свих судова у поступцима повратка права власништва од Општинских судова до Врховног суда. Интересантно је да је и Уставни суд, као заштитник Устава Републике Хрватске, стао на становиште напред наведених институција.

Најновији закон из 2018. године, поставио је двојбено правно питање: да ли је досадашња пракса, на основу напред описаних прописа, овим законом укинута? Наиме, Закон о управљању државном имовином (у даљем тексту: ЗУДИ) у члану 71. наводи: До склапања одговарајућег међународног уговора или до доношења одлуке о изузимању од забране располагања, Министарство је овлашћено дати

у вишегодишњи закуп или у неки други облик располагања, до највише 30 година, некретнине које су у земљишним књигама уписане као власништво Републике Хрватске или које су уписане као друштвено власништво или општенародна имовина с правом коришћења субјеката који у Републици Хрватској немају седиште и правну особност и на које се примењује забрана на основу Уредбе о забрани располагања и преузимању средстава правних лица на територији Републике Хрватске односно Закона о забрани располагања и преузимању средстава одређених правних лица на територији Републике Хрватске и Уредбе о забрани располагања некретнинама на територији Републике Хрватске.

Наиме, узимајући у обзир правна тумачења прописа и примењујући једно од њих, *argumentum a contrario*, из једне изричите нормативне квалификације (права, обавезе) неког понашања закључује се да постоји супротна прећутна квалификација другог понашања. Другим речима, оспоравано право власништва се по досадашњим прописима и праксом институција *de facto* и *de iure* укида? Иако је потпуно јасно да се оваквим и сличним одредбама, којима се туђа имовина, или у најгорем случају власничко ушитна имовина, свесно ставља у промет од стране невластника, представља правно нишкетан посао.

Закон који је донет је легитиман, али је апсолутно нелегалан јер је у супротности с одредбама Устава Републике Хрватске (чл. 48-50, 141, 143-145.)⁵ те члана 236. Лисабонског уговора, затим одредби Уговора о приступању ЕУ, као и наведених међународних конвенција.

Чланом 71. ЗУДИ директно се крше наведени прописи те спроводи *sui generis*, извлашћење титулара права власништва на њиховој имовини, без икакве правичне наде титуларима права власништва на тим некретнинама, као и без законског утврђивања постојања јавног интереса и интереса Републике Хрватске, што ће, сасвим извесно, имати веома штетне последице по Републику Хрватску у најширем смислу речи.

ЗАКЉУЧАК

Стални заједнички одбор виших представника држава наследница, којем могу помагати експерти, преко седамнаест година нису применили уговорне одредбе, нити су успешно решили питања власничких права физичких и правних лица, која су на одређени начин и били основа и циљ рата на просторима бивше заједничке државе СФРЈ. Аутори у раду указују на коруптивне одредбе Закона о управљању државном имовином Републике Хрватске којим се поништавају правни ефекти свих Уредби и законских одредби о незаконитом упису Републике Хрватске у земљишне књиге као власника некретнина физичких и правних лица из других држава насталих дисолуцијом заједничке државе. Након што је у раду исцрпно указано на нелогичности и проблеме, у овим закључним разматрањима дати су предлози могућих решења.

5 Остваривање права која произлазе из њавне сичевине Еуройске уније, изједначено је с остваривањем права која су зајамчена хрвајским њавним њорейком. Правни актии и одлуке које је Рејублика Хрвајска њрихвашила у инстииуцијама Еуройске уније њримјењују се у Рејублици Хрвајској у складу с њравном сичевином Еуройске уније, Чл. 145.сй.1.и 2. Усйава РХ.

Због оспораваног повратка власничких права физичких и правних лица у новонасталим државама бивше заједничке државе СФРЈ потребно је, на основу члана 5. ст. 2. тачке а. ратификованог Уговора о питањима сукцесије, именовати правног експерта за сукцесију који би имао право избора у комисију по два правна експерта из држава сукцесора. Комисија би била верификована од стране држава сукцесора, а правни експерт би имао статус почасног конзула за питања сукцесије ради директне комуникације с институцијама држава сукцесора. Обављање стручних и административних послова у вези примене АНЕКСА Г потребно је да се обезбеди из буџета држава сукцесора. С обзиром да ће се послови везани за реализацију спровођења Споразума о питањима сукцесије Анекса Г радити у интересу носилаца права власништва из држава наследница, финансирање Комисије и правног експерта би сносиле, у почетку, саме државе солидарно, а након првих решења би такво финансирање плаћала правна лица којима је враћено власништво на имовину у другим државама. Штета која је настала неспровођењем међународних уговора је предмет договора власника и држава држатеља њиховог власништва.

И на крају, треба истаћи да је БиХ након ратификације уговора о сукцесији, према службеним подацима, вратила Републици Хрватској и Републици Србији преко 90% тражених некретнина, а да Република Хрватска и Република Србија нису испоштовале члан 8. који указује на обавезу примена начела реципроцитета Уговора о сукцесији. Став је колегијума Врховног суда Републике Хрватске из 2014. године да се одредбе уговора о сукцесији и одредбе његових АНЕКСА па тако и АНЕКСА Г директно морају применити цитирајући праксу Европског суда која обвезује све државе чланице. Намеће се закључак да су поједине чланице извршиле своје уговорне обавезе, а да судионици којима је имовина враћена нису испунили своје обвезе тражећи накнадно потписивање билатералних споразума који немају упориште у уговору нити у пракси. Ваља нагласити да примјена Анекса А, Б, Ц, Д, Е, није условљена потписивањем билатералних споразума, већ се само инсистира на билатералном споразуму из домене власништва физичких и правних лица АНЕКСА Г од једне чланице споразума о сукцесији, Републике Хрватске, која је своје право повратка власништва консумирала у односу повратка власништва од стране БиХ кршећи обвезујући реципроцитет.

ИЗВОРИ

- Већка конвенција о праву међународних уговора, Народне новине, Међународни уговори, бр. 16/93, 9/98 – исправак.
- Бечка конвенција о праву међународних уговора, Збирка међународних уговора Уједињених народа, св. 1155., Службени лист СФРЈ, Међународни уговори и други споразуми бр. 30/1972.
- Већка конвенција о сукцесији држава гледе државне имовине, архива и дугова, Народне новине – међународни уговори бр. 16/93.
- (Европска) Конвенција за заштиту људских права и темелјних слобода, Народне новине – Међународни уговори 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10.
- Наредба за провођење Резолуције број 757 (1992) Вјећа сигурности Уједињених народа на подручју промета некретнинама, Народне новине, бр. 32/92.
- Народне новине – међународни уговори бр. 15/93, 7/94 (исправак).

- Povelja Ujedinjenih naroda, 26.06.1945. godine, San Francisco, USA, http://www.mvep.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/ugovori/povelja_un_hr.pdf,
Resolution 1708 (2010), <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XM12HTML-en.asp?fileid=17814&lang=en> (01.02.2020).
- Tumačenje Ministarstva Vanjskih Poslova Republike Hrvatske, klasa 018-05/98-01/116, ubroj 512-05-01/03-98-01.
- Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o uređenju imovinskopravnih odnosa, Narodne novine - Međunarodni ugovori 15/99, 4/00.
- Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Makedonije o uređenju imovinskopravnih odnosa, Narodne novine - Međunarodni ugovori 9/99, 5/00.
- Uredba o preuzimanju sredstava JNA i SSNO na teritoriju Republike Hrvatske u vlasništvo Republike Hrvatske, Narodne novine br. 52/1991.
- Uredba o preuzimanju sredstava bivše SFRJ u vlasništvo Republike Hrvatske, Narodne novine br. 68/91.
- Uredba o zabrani raspolaganja nekretninama na teritoriju Republike Hrvatske, Narodne novine br. 36/91.
- Уредба о привременој забрани располагања одређеним некретностима, покретним стварима и правима, Сл. гласник Републике Србије бр. 49/91, 50/91, 55/91, 29,92 и 50/95.
- Уредба о заштити имовине дијелова предузећа чије је сједиште на територију бивших Република СРЈ, Сл. гласник Републике Србије бр. 31/01.
- Uredba o zabrani raspolaganja i preuzimanja sredstava određenih pravnih osoba na teritoriju Republike Hrvatske, Narodne novine br. 40/92.
- Uredba o zabrani raspolaganja i prijenosa sredstava određenih pravnih osoba na teritoriju Republike Hrvatske Narodne novine br. 39/91, 44/91, 52/91 i 5/92.
- Uredba Vlade Republike Hrvatske o provođenju Rezolucije broj 757 (1992) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, Narodne novine br. 32/92.
- Ustav RH, Narodne Novine, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.
- Устав Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, 1974. године. <http://mojustav.rs/wp-content/uploads/2013/04/Ustav-SFRJ-iz-1974.pdf> (01.02.2020).
- Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora između država i međunarodnih organizacija ili između međunarodnih organizacija, Narodne novine – međunarodni ugovori br.1/94.
- Закон о потврђивању Споразума о питањима сукцесије, Сл. лист СРЈ - Међународни уговори, бр. 6/02.
- Zakon o potvrđivanju Ugovora o pitanjima sukcesije, Narodne novine – Međunarodni ugovori br. 2/04, 5/04.
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije, Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 10/96.
- Zakon o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, Narodne novine br. 28/96.
- Закон о закључивању и извршавању међународних уговора “Службени гласник РС”, број 32 од 8. априла 2013.
- Zakon o stambenim odnosima, Narodne novine br. 51/85.
- Zakon o stambenim odnosima, Narodne novine br. 52/74.
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsku pravo, Narodne novine br. 44/94.
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsku pravo, Narodne novine br. 43/92. pročišćeni tekst i 62/92., 25/93., 48/93. i 2/94.
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsku pravo, Narodne novine br. 11/96.
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsku pravo, Narodne novine br. 43/92 - pročišćeni tekst, 69/92.
- Zakon o poduzećima, Narodne novine 53/91.
- Zakon o udruženom radu, Zbirka pravnih propisa, Zagreb, Narodne novine, 1976.

- Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.
- Zakon o osnovnim vlasničkopравним osnovama, Narodne novine br. 53/91.
- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Narodne novine br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14.
- Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18.
- Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine br. 91/96.
- Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina, Narodne novine br. 128/99.
- Zakon o zabrani raspolaganja i preuzimanju sredstava određenih правних osoba na teritoriju Republike Hrvatske, Narodne novine br. 29/94.
- Zakon o upravi, Narodne novine, br. 16/78, 50/78, 29/85, 48/85, 41/90, 47/90 53A/91.
- Zakon o Vladi Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 101/98, 15/00.
- Zakon o upravljanju državnom imovinom, Narodne novine br. 52/18.
- Zakon o zabrani raspolaganja i preuzimanju sredstava određenih правних osoba na teritoriju Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 35/94.

ЛИТЕРАТУРА

- Božić-Josipović 2020: Božić Vanda-Josipović Ivo. Kaznena odgovornost i progon правних osoba za kaznena djela u Republici Hrvatskoj. *Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu*, LXIII-2020, 351-380.
- Божић-Миљковић 2019: Божић Ванда-Миљковић Страхинја. Компаративни приказ казнене одговорности правних osoba у Хрватској и Србији. *Право и привреда*, Удружење правника у привреди, Београд, бр. 4-6, 187-206.
- Jug 2014: Jug Jadranko. Primjena правних načela u odlukama Vrhovnog suda Republike Hrvatske, http://www.vsrh.hr/custompages/static/HRV/files/JugJ_Primjena-pravnih-nacela-u-odlukama-VSRH.pdf (15.01.2020)
- Tabaković 2007: Tabaković Sulejman. *Pravo (m) u glavi*, Kulin ban, Zagreb.
- Табаковић-Божић 2021: Табаковић Сулејман-Божић Ванда. Протуставна и незаконита приватизација друштвеног власништва (дионица хт) као последица незаконито проведене претворбе и приватизације. *Право и привреда-Зборник радова*, Удружење правника у привреди, Београд, 54-67.

Sulejman E. TABAKOVIĆ

Vanda B. BOŽIĆ

PLATFORM FOR “ENDING THE WAR PERIOD” ON THE TERRITORY OF THE FORMER SFRY BY IMPLEMENTING A RATIFIED AGREEMENT ON SUCCESSION ISSUES WITH SPECIAL REFERENCE TO ANNEX “G”

SUMMARY

The reason for writing this paper is the (non) application of the Agreement on Succession Issues, especially its Annex G, which refers to private property and acquired rights. The authors analyzed the legal norms from a theoretical point of view, and then, by researching case law and analyzing the decisions made, they pointed out the (non) application of the ratified Agreement on Succession Issues. Respecting the assumed international obligations, valid international law, legality and justice, as well as the credibility of the European Union, it is necessary in practice to ensure more efficient and direct application of Annex “G” of the Agreement on Succession Issues which stipulates that SFRY

successor states will protect private property, and acquired rights of citizens and other legal entities. Result of the author's paper is the Platform for "Ending the War Period" on the territory of the former joint state of SFRY by implementing the ratified Agreement on Succession Issues with Annexes of "A - G" with special reference to Annex "G" Private property and acquired rights, as a convalidation enacted laws and their legal consequences. The aim of the paper is for the representatives of the states of the former SFRY to adopt the proposals of the future Declaration on the basis of the mentioned Platform, which the authors presented in the conclusion of the paper.

Key words: Agreement on Succession Issues, Annex G, Private Property, Acquired Rights, Platform to End the War Period, States of the Former SFRY, Declaration.